

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 13

van **LUDWIG VANDENHOVE**

datum: 10 oktober 2023

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Pesticiden - Stand van zaken

De laatste maanden is er een overvloed aan berichtgeving over pesticiden.

Bijna altijd komen ze negatief in het nieuws: de Vlaamse Regering is gedagvaard, de Federale Regering is gedagvaard, UNICEF publiceerde een rapport waaruit blijkt dat 8,9 procent van de Belgische jongeren in een gebied woont met hoog risico op pesticideverontreiniging (top 4 van alle OESO-landen), de cijfers van het Vlaams Humaan Biomonitoringsprogramma tonen dat hoe dichter bij landbouwgebied, hoe meer glyfosaat ontdekt wordt in het lichaam.

Daarnaast hebben we de gezondheidsstudie gehad in Mol, Retie en Dessel, in Frankrijk was er paniek als gevolg van drinkwater dat niet kon worden gezuiverd door de aanwezigheid van het pesticide cholorothalonil, in Vlaanderen raakte bekend dat waterzuiveringsbedrijven innamestops moeten doorvoeren door de te hoge concentratie pesticiden en gisteren nog voerde de Nederlandse rechtbank een verbod in op het gebruik van pesticiden in de lelieteelt door omwonenden omwille van gezondheidsrisico's.

1. Hebben die nieuwe studies, rechtszaken en inzichten over pesticiden geleid tot (voorstellen van) aanpassingen in het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) 2024?
2. Hoe zal de minister verder zijn bevoegdheid inzetten om de risico's gelinkt aan pesticiden op het vlak van gezondheid en biodiversiteit te minimaliseren? Welke maatregelen zal hij nemen?

**Vlaams
Parlement**

ANTWOORD

op vraag nr. 13 van 10 oktober 2023

van **LUDWIG VANDENHOVE**

1. Bij de opmaak van het Vlaams GLB-Strategisch Plan (GLB-plan) werd uit de SWOT en de daaropvolgende nodenanalyse de nood 'Verbeteren van de waterkwaliteit en -kwantiteit en het voorzien van ruimte voor water', met inbegrip van het reduceren van de nutriëntenverliezen en het optimaliseren van het gebruik van pesticiden, geïdentificeerd.
Het GLB 2023-2027 zet dan ook in op deze nood via een heel breed pakket van maatregelen (zie vraag 2).
Na bijna een jaar uitvoering van het op 1 januari 2023 gestarte GLB 2023-2027 streef ik er in eerste instantie naar dat voldoende landbouwers dergelijke maatregelen opnemen zodat onze ambities ook werkelijk waargemaakt kunnen worden. Hiertoe wordt jaarlijks de opnamegraad van de maatregelen geanalyseerd en waar nodig kunnen maatregelen bijgestuurd worden om de opnamegraad te verbeteren of de doelmatigheid te verhogen.
2. De Vlaamse overheid ondersteunt via diverse kanalen het onderzoek naar, de ontwikkeling van en het gebruik van duurzame technieken en methoden om het gebruik van herbiciden verder te kunnen reduceren. Er is de basistoelage aan de verschillende praktijk- en landbouwcentra waarmee ze sectorspecifiek onderzoek kunnen voeren om de onkruidbestrijding aan te pakken op basis van de principes inzake Integrated Pest Management (IPM-principes). Het gaat hierbij in de eerste plaats over preventie- en hygiënemaatregelen om problemen met onkruid, ziekten en plagen te vermijden, monitoring en correcte diagnose van de schadeverwekker en vervolgens het, bij voorkeur niet-chemisch, ingrijpen als de gekende schadedrempels overschreden worden.

Langlopend en diepgaand onderzoek rond een specifieke schadeverwekker of teeltsituatie is mogelijk met steun vanuit het Agentschap Innoveren & Ondernemen via een VLAIO-LA-onderzoekstraject. Bijlage 1 bevat een lijst van in het recente verleden of momenteel lopende specifieke onderzoeken.

Vanuit het GLB wordt steun voorzien via verschillende maatregelen om IPM te stimuleren en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verminderen:

- Het systeem van Waarnemingen en Waarschuwingen, waarbij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen gericht (en beperkter) kan ingezet worden, wordt gestimuleerd.
- Een belangrijk element in het IPM binnen Vlaanderen zijn de vormingen die in het kader van de fytolicensie georganiseerd worden. Deze worden ondersteund vanuit het GLB, onder meer via de maatregel vorming en advies. Verder wordt er vorming en advies op maat rond de toepassing van IPM voorzien.
- Verschillende investeringen in het kader van IPM worden door het VLIF verhoogd ondersteund. Het gaat hierbij over allerhande driftreducerende technieken en investeringen voor een duurzaam omgaan met gewasbeschermingsmiddelen zoals een fytobak, vul- en spoelplaats, enz. Dit wordt gesubsidieerd aan een basissteunpercentage van 50% in het GLB 2023-2027. Er is binnen het VLIF ook een zogenaamde 'IPM-context' actief, waarbij investeringen die binnen dit thema gezamenlijk aangevraagd worden een nog hogere selectiekans krijgen en van een bijkomende 5% steun kunnen genieten. Het VLIF ondersteunt eveneens in de

hoogste subsidiepercentages technieken die leiden tot een sterk verminderd/geen gebruik van herbiciden (waaronder glyfosaatproducten). Investerings in het kader van mechanische onkruidbestrijding worden gesubsidieerd aan een basissteunpercentage van 50% in het nieuwe GLB. Ook de VLIF-steun voor niet-productieve investeringen biedt kansen (bijvoorbeeld ondersteuning van technieken in het kader van mechanische of thermische onkruidbestrijding). Ook precisielandbouwtechnieken, die eveneens bijdragen aan de vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, worden ondersteund door het VLIF aan 30% (+10% voor jonge landbouwers).

- De maatregel 'VLIF-steun voor innovatieve investeringen' biedt mogelijkheden om bij te dragen aan een optimaler gebruik van gewasbescherming. In het verleden werden aanvragen ingediend waarbij - door gebruik te maken van een reeks camera's - het onkruid zeer precies mechanisch vernietigd wordt of gewasbeschermingsmiddelen zeer precies toegediend worden. Daardoor werd de drift en de totale hoeveelheid toegepast gewasbeschermingsmiddel zeer sterk beperkt.
- Binnen de AKIS-maatregel 'demonstratieprojecten' kunnen nieuwe technieken, die klaar zijn voor brede toepassing, gedemonstreerd worden. In de voorbije jaren zijn meerdere demonstratieprojecten rond IPM, mechanische onkruidbestrijding en waterkwaliteit opgestart. In 2022 heb ik bijvoorbeeld bij de oproep het thema waterkwaliteit naar voren geschoven. Er werden verschillende projecten geselecteerd die inzetten op het verminderde gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en inzetten op meer milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen en zeker ook de alternatieven. Ook binnen de andere AKIS-maatregel 'EIP (Europees Innovatiepartnerschap) innovatie en samenwerkingsprojecten' kan in steun voorzien worden om de IPM-principes in Vlaanderen verder uit te rollen. Zo was er in de oproep van vorig jaar ook een project geselecteerd dat de IPM-principes verder op punt wil zetten.
- Binnen de conditionaliteit zijn landbouwers die aanspraak willen maken op de directe inkomenssteun verplicht om een 3 meter pesticidevrije strook aan te houden langs waterlopen, een 5 meter bemestingsvrije strook en een 1 meter teeltvrije strook (GLMC 4) en te voldoen aan de beheerseisen RBE 7 en 8.
- Verder zijn er een aantal ecoregelingen en agromilieuklimaatmaatregelen die ook rechtstreeks inspelen op gewasbescherming. Voorbeelden zijn de ecoregelingen 'Precisielandbouw' (toedienen van o.a. gewasbeschermingsmiddelen op basis van GPS-gestuurde machines), 'Mechanische onkruidbestrijding', 'Ecologisch beheerd grasland' (met beperkende voorwaarden rond gebruik van gewasbeschermingsmiddelen), 'Bufferstroken', 'Teelttechnische erosiebestrijdende technieken' (reductie van afspoeling en het verlies aan inputs), de bio-hectarepremies, ...
Met de interventies 'ecoregeling Gewasrotatie' en de ecoregeling en agromilieuklimaatmaatregel 'Ecoteelten', wordt ingezet op een teeltplan en teelten met een lagere noodzaak aan inputs.

Ten slotte wordt via de operationele programma's groenten en fruit, die ook onderdeel zijn van het GLB 2023-2027, ook ingezet op deze doelstelling. Binnen de GMO groenten- en fruit worden immers al zeer lang de meerkosten voor het gebruik milieuvriendelijke en biologische gewasbeschermingsmiddelen ondersteund. Ook de kosten om de IPM-principes toe te passen worden ondersteund. Daarnaast wordt ook ingezet op mechanische onkruidbestrijding. Een belangrijk deel van de GMO-subsidies moet ook gaan naar onderzoek- en ontwikkeling. Hierbinnen kan ingezet worden op de ontwikkeling van meer milieuvriendelijke gewasbeschermingsmiddelen, technieken die een alternatief zijn voor gewasbeschermingsmiddelen, een nog betere toepassing van de IPM-principes, ... In het nieuwe kader voor de GMO groenten en fruit voor de periode 2023-2027 krijgen de producentenorganisaties allerhande bijkomende incentives om nog meer in te zetten op milieu- en klimaat en onderzoek & ontwikkeling. Zo wordt

bijvoorbeeld een hoger subsidiepercentage toegekend als men hierop meer inzet dan het verplichte minimum.

BIJLAGE

[Specifieke VLAIO-LA-onderzoeksprojecten rond beheersing van schadeverwekkers](#)